

**COMPLETĂRI GENEALOGICE
ÎN LUMINA UNEI NOI SURSE DOCUMENTARE
(31 MAI 1595)**

Documentul supus aici atenției este o adresă din 31 mai 1595 a principelui Sigismund Báthori către oficialitățile comitatului Cluj, având ca obiect litigiul dintre Nicolae Ombozi de Zawath (Suatu) și Elisabeta Hesdati, văduva și moștenitoarea lui Ladislau Kemény de Omboz (Mureșeni de Câmpie). Se menționează că încă la 1 februarie 1592 Nicolae Ombozi îi transmisese față de cel dintâi și pe care Ladislau Kemény se îndatora să le restituie până la 29 martie din acel an. Restituirea nu s-a produs însă și, în plus, Ladislau Kemény mai contractase între timp un împrumut de 1000 de florini de la același Nicolae Ombozi, căruia i-a oferit ca gaj moșia Bare (Bărăi) din comitatul Cluj. Înțelegerea între cei doi nobili a fost consemnată într-un document ajuns, după moartea lui Ladislau Kemény, în posesia văduvei sale, Elisabeta Hesdati. Nicolae Ombozi solicita sprijinul autorităților pentru a-și recupera banii împrumutați.

Istoricul familiei Ombozi – care pare să se fi stins în cea de-a doua jumătate a secolului al XVII-lea¹ – ne dezvăluie înrudiri cu unele dintre cele mai importante familii bănățene: Gerlistyei și Macskási, la rândul lor înrudite între ele. În primele decenii ale secolului XVI Sara I, fiica lui Iov [Macskási], se căsătorește cu Nicolae Ombozi. O vară primară a Sarei, Frujina, fiica lui Petru Thárnok de Măciș, devine soția lui Nicolae Gerlistyei – fiul banului de Caransebeș Iacob Gerlistyei. Una dintre fiicele rezultate din căsătoria Frujinei cu Nicolae Gerlistyei, Sara II – botezată cu numele mătușii căsătorite în familia Ombozi, s-a căsătorit și ea în această familie, devenind soția lui Nicolae Ombozi de Suatu, cel atestat în 1541-1559. Aceste înrudiri au avut drept consecință și importante mutații patrimoniale, complicatele moșteniri de moșii generând interminabile procese. Astfel, între 1566-1569, Gheorghe Ombozi, fiul Sarei II și al lui Nicolae Ombozi, se judecă cu Gheorghe și Petru Gerlistyei, fiii lui Gábor Gerlistyei – fratele, de presupus mult mai tânăr, al banului caransebeșean Iacob Gerlistyei, care decedase în 1504.

Cândva între 1581 și 1602, Ștefan, fiul lui Petru Gerlistyei cel amintit anterior, îl somează pe Nicolae Ombozi să nu vândă părțile de moșie de la

¹ Nagy Iván, *Magyarország családai czímerekkel és nemzékrendi Táblákkal*, versiunea electronică, Folio VIP Electronic Publishing, familia Ombozi. Toate informațiile provin din aceeași sursă bibliografică, de aceea trimiterele devin superflue.

Teregova, Prilipeți, Rudăria, Csebnyák (sat dispărut), Krusenez (Crușovăț ?), Bolvașnița, Mehadica și Pârnova cu excluderea sa și a lui Gheorghe Gerlistyei. Moșiile enumerate sunt tocmai cele pentru care se desfășurase procesul din 1566-1569.

Constatăm astfel că în disputa pentru respectivele posesiuni sunt implicate două ramuri ale familiei Gerlistyei: pe de o parte moștenitorii Sarei II (Gerlistyei) – soțul Nicolae Ombozi și fiul Gheorghe; pe de altă parte descendenții lui Gábor Gerlistyei – fiii săi Gheorghe și Petru și urmașii acestora, între care Ștefan fiul lui Petru joacă un rol mai important.

Nicolae Ombozi – pentru cazul că cel interelat la sfârșitul secolului al XVI-lea este același cu tatăl lui Gheorghe Ombozi, caz în care trebuie să fi avut o vârstă remarcabilă – pare să fie cam de aceeași vârstă cu fiii lui Gábor Gerlistyei, Gheorghe și Petru, chiar dacă între ei este diferență de o generație.

Ipoteza identității între Nicolae Ombozi cel atestat între 1541-1559 și tatăl lui Gheorghe Ombozi – matur în 1566, din moment ce putea porni un proces împotriva rudelor sale – și cel interelat la sfârșitul secolului al XVI-lea de Ștefan Gerlistyei nu este însă singura. În primii ani ai secolului al XVII-lea moșiile descendenței masculine din familia Gerlistyei au fost zălogite tot unui Nicolae Ombozi. Acesta a avut o fiică, Zsuzsa, soția lui Bádoki Tamás, posibil singura moștenitoare deoarece, la o dată pe care nu o cunoaștem, ea va dona respectivele moșii unor membri ai familiei Nadudvári.

Arborele genealogic alcătuit de Nagy Iván pentru familia Gerlistyei se oprește la Gheorghe Ombozi dar, din capitolul destinat familiei Ombozi, aflăm că, pe la 1650-1660 mai trăiau Nicolae, Judit și Kata, descendenții lui Nicolae Ombozi și ai Sarei Tárnok Macskási, după care familia s-a stins. Dacă sub numele acestei Sara Tárnok Macskási se ascunde Sara II fiica lui Nicolae Gerlistyei și a Frujinei Tárnok Macskási, devenită soția lui Nicolae Ombozi de Suatu, atunci Nicolae, Judit și Kata sunt frați cu Gheorghe Ombozi. Acesta din urmă este posibil să fi decedat anterior datei la care Ștefan Gerlistyei își făcea cunoscute pretențiile patrimoniale, în condițiile în care cel o puțin o parte a acelor moșii îi reveniseră prin sentința judecătorească din 1569 tocmai lui Gheorghe Ombozi. Identificându-l pe acest Nicolae, fiul lui Nicolae Ombozi de Suatu, singurul urmaș de sex masculin, cu cel căruia i-au fost zălogite la începutul secolului al XVII-lea moșiile familiei Gerlistyei, evoluție patrimonială “firească” deoarece, în lipsa posesorilor de drept, retrași în afara granițelor Transilvaniei, moșiile au rămas “în familie”, revenind unui descendent pe linie feminină dar care, la rândul său, a avut o singură moștenitoare (decedată fără urmași din moment ce și-a donat proprietățile unor membri ai altor familii, chiar dacă este de presupus o relație de rudenie cu aceștia), putem reconstitui relativ credibil acea parte lipsă a arborelui genealogic care ne împiedică să-l descoperim pe beneficiarul documentului din 31 mai 1595.

Singurul atestat documentar cu apelativul “de Suatu” este Nicolae Ombozi “bătrânul” și, în ciuda vârstei foarte înaintate pe care ar fi trebuit să o aibă la 1595, nu este exclus să fi fost el reclamantul datoriei rămasă neplătită de Ladislau Kémeny. Dar, ca fiu și unic moștenitor masculin, Nicolae Ombozi “cel tânăr” a putut purta și el acel apelativ, rămas nerelavat însă de izvoarele până acum cunoscute.

Acestor două posibilități se mai adaugă una: cei doi Nicolae Ombozi deja prezentați au mai avut un contemporan omonim, la rândul său fiu al unui Nicolae Ombozi, căsătorit cu Kata Almády, cu doi descendenți: Gașpar și Sofia. Despre aceasta din urmă știm că a fost soția lui Ioan Vajda de Pánczel Cseh (Panticeu), cel care, în 1589, va face o înțelegere cu Ștefan Dobokay și Nicolae Ombozi în legătură cu moștenirea familiei Ombozi. Ștefan Dobokay era soțul Katei Ombozi – fiica lui Nicolae Ombozi și a Sarei Tárnok Macskási, iar Nicolae Ombozi trebuie să fie fratele ei, pe care l-am supranumit mai sus “cel tânăr”. Deci, Ioan Vajda s-a înțeles pentru împărțirea patrimoniului familiei Ombozi cu verii de gradul II sau III ai soției sale, înțelegerea lor lăsându-i însă pe dinafară pe Gașpar Ombozi – fratele soției – și pe Judit – sora Katei și a lui Nicolae Ombozi, care ar fi trebuit să fie reprezentată de soțul său, Ștefan Balogh. Această excludere a putut fi una intenționat răuvoitoare, dar s-a putut datora și decesului până la acea dată, fără moștenitori, a lui Gașpar Ombozi și a lui Ștefan Balogh, căci despre Judit știm că mai trăia încă prin 1650-1660.

Făcând abstracție de mult prea multe probabilități invocate și așezând toate aceste informații într-un arbore genealogic, primul aspect care se remarcă este extraordinara longevitate a membrilor familiei Ombozi. Cel de-al doilea: stingerea familiei pe linie masculină odată cu decesul lui Nicolae Ombozi “cel tânăr”. În fine, Nicolae Ombozi cel atestat de documentul din 31 mai 1595 este cel mai probabil Nicolae Ombozi “cel tânăr”. Argumentul pentru această opțiune este înțelegerea din 1589 în legătură cu împărțirea patrimoniului familiei Ombozi, care nu îl putea lua în calcul pe Nicolae “cel bătrân” câtă vreme exista o generație posterioară care avea drept de moștenire asupra averii sale, considerabile dacă luăm în calcul cele spuse până acum și noile informații oferite de documentul din 31 mai 1595.

Dar, tot “de Omboz” este și Ladislau Kemény, datornicul lui Nicolae Ombozi de Suatu. Intrarea familiei Kemény în stăpânirea cel puțin a unor părți din această posesiune, pentru a se justifica apelativul nobiliar, trebuie să se fi produs prin căsătoria lui Ioan II Kemény, atestat în 1553, cu Margareta, fiica Barbarei Erdélyi și a lui Ioan Ombozi, atestat ca stăpân al moșiei Omboz între 1585-1588, care trebuie să fi fost cam din aceeași generație cu primul Nicolae Ombozi, bunicul Sofiei, de a cărui descendență îl apropie anumite indicii și față de care a putut juca rolul de unchi sau, datorită relativei apropieri ca vârstă, chiar pe acela de frate sau văr. Astfel, înrudirea lui Ioan cu puternica familie Erdélyi,

prin căsătoria sa cu Barbara, a adus în patrimoniul familiei Ombozi moșiile Diviciorii Mici (care au jucat chiar rolul de patronim pentru familia Ombozi, supranumită de Omboz și de Diviciorii Mici) și Jimbor, acesta din urmă intrând în patrimoniul familiei Vajda de Panticeu prin căsătoria Sofiei Ombozi cu Ștefan Vajda. De asemenea, Nagy Iván știe că, prin intermediul descendenților Martei, fiica Sofiei și a lui Ștefan Vajda, familia Kemény va intra *din nou* în stăpânirea moșiei Omboz.

Această intrare “din nou” presupune o revenire. Am menționat deja că în 1588 stăpân în Omboz era Ioan Ombozi. Încheierea înțelegerii din 1589 între moștenitorii din acel moment ai patrimoniului Ombozi presupune că, la acea dată, Ioan Ombozi nu mai era în viață. Totuși, deocamdată, moșia Omboz trebuie să fi trecut în stăpânirea de presupus singurei sale urmașe directe, din moment ce înțelegerea s-a făcut cu excluderea ramurii descendente din Ioan Ombozi, iar moșia Jimbor se afla deja în stăpânirea unor urmași colaterali. Am amintit deja că Margareta a fost căsătorită cu Ioan II Kemény, cu care a avut trei băieți: Francisc I, Ștefan – care la 1566 era comite suprem de Târnava – și Iosif. Dintre aceștia, se pare că doar Francisc a avut urmași. Fiul său, Ioan III, atestat la 1603, a avut de la soția sa Ana Sármasági patru băieți: Francisc II, Ladislau III, Baltazar – atestat la 1576 și 1630, singurul cu moștenitori – și Imre. Ladislau III ar putea fi acel Ladislau Kemény de Omboz amintit în documentul din 31 mai 1595, de unde aflăm și că, la acea dată, el nu mai era în viață, murind de presupus la o vârstă destul de tânără. Dacă identificarea este corectă, atunci Ioan Ombozi i-a fost stră-străbunic, situație care poate nu ar trebui să ne mire dacă luăm în calcul longevitatea deja invocată a celor din familia Ombozi. Dispariția sa fără urmași va fi făcut probabil pentru prima dată funcțională înțelegerea din 1589, nu este exclus chiar în urma acțiunii recuperatorii inițiate prin intermediul actului din 31 mai 1595, astfel încât (cel puțin o parte dintre) posesiunile care făcuseră parte din patrimoniul Ombozi și care trecuseră în patrimoniul Kemény prin căsătoria Margaretei vor fi fost recuperate și împărțite între Ștefan Vajda, Nicolae Ombozi “cel tânăr” și cumnatul acestuia, Ștefan Dobokay. Cu acest prilej Marta, fiica Sofiei Ombozi și a lui Ștefan Vajda, va fi fost înzestrată cu moșia Omboz, pentru ca ulterior, prin căsătoria ei și moștenirile succesive, să devină “din nou” o posesiune a membrilor familiei Kemény.

**GENEALOGICAL COMPLETIONS BASED ON A NEW DOCUMENTARY SOURCE
(31 MAY 1595)**

SUMMARY

The document from 31 May 1595 is a mandate of the prince of Transylvania, Sigismund Báthori to the officials of Cluj County. It refers to a litigation between Nicholas Ombozi of Zawath and Elisabeth Hesdati, widow and heir of Ladislas Kemény of Omboz. The attempt to identify the persons involved in this litigation required a reassessment of the information of Iván Nagy's monograph on the nobility of Hungary. Even though the members of the family under investigation were highly important at that time, the results are still in the stage of hypotheses.

ANEXA

Sigismundus Dei gratia regnorum Transylvaniae, Moldaviae, Valachiae Transalpiniae et Sacri Romani imperij Princeps, partium regni Hungariae dominus, et Siculorum Comes etc. Fidelibus nostris Egregijs Paulo Mikola vice comiti, Petro Zilvasy Judicialium Comitatus Colosiensis, nec non Caspari Zathmarÿ, et Martino Kaczÿkan de Legen salutem et gratiam nostram. Exponitur Serenitati nostrae, in persona Egregÿ Nicolai Ombozÿ de Zawath. Qualiter anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo secundo praeterito, die videlicet Dominica Sexagesimae, idem exponens quasdam literas factum universorum bonorum et iurium portionumque ipsius exponentis possessionariam auctorum et paternorum aliasque nonnullas privilegiales numero centenas et binas Egregio quondam Ladislao Kemin de Omboz, in praesentia Egregiorum Valentini Almadi de Zawa, et Ioannis Zathmarÿ de Legen, tali sub conditione tradidisset, ut eisdem, in die resurrectiones Domini, tum proximi ventur., iam vero dudum praeterito, integre reddere et instituere debuisset. Quas si restituere noluisset aut non potuisset, ex tunc idem exponens totalem et integram portionem possessionariam praefati Ladislai Kemin in possessione Bare in Comitatu Colosien. existentem habitam usque ad summam mille florenorum contradictione repulsione et alijs iuridicis remedis exclusis, solo literarum, super tali eorum transactionem confectararum, et emanatarum vigore, duabus duntaxat Nobilibus personis praesentibus, prose occupantibus, et tam diu donec sibi super praetacta summa mille florenorum satisfactum non fuisset, tenendam et possidendam habuisset potestatis facultatem; qui quidem Ladislaus quondam Kemin quia interea temporis ex hac vita decessisset, dictaeque nominati exponentis literae in manus Nobilis Dominae Elizabethae Hesdati relictæ dicti Ladislai Kemin devenissent, quas vellet idem exponens ab eadem Elizabetha Hesdati, tanquam dotaria, et penes quam ius bonorum iuriumque praefati quondam Ladislai Kemÿn esse medio vestri sub praetacto onere mille florenorum pro se repetere et habere iure admittenda, pro eo vobis harum serie committimus et mandamus firmiter quatenus acceptis praesentibus statim simul vel duo vestrum sub oneribus alias in talibus observari solitis erga praefatam Elizabetham Hesdati accederi, eandem ammoneatis dicatisque et committis, eidem verbo nostro ut ipsa uniuersas praedictas literas exponentis modo praemisso annotato quondam Ladislao Kemÿn, marito suo concreditas eidem exponenti sub praetacto onere mille florenorum reddere et restituere debeat et teneatur, quae si fecerit bene quidem alioquin

statim praescriptam et a marito quondam suo dicto modo obligata bona possessionaria totalis suae portionis, in dicta possessione Bare, in Comitatu Colosiensis existentem habitam, tum praesentium ac praetactarum literarum transactionalium superinde confectarum vigorem, iuxta earundem continencia, contradictione, inhibitione, ac alio quovis iuridico remedio praevia ratione minime obstante, pro dicto exponenti occupare Eidemque tenendam et possidendam modo et conditione praescriptis assignare modis omnibus debeatis et teneamini, et post hec vos seriem huiusmodi executionis ut fuerit expedita, nobis fide vestra mediante rescribatis vel reversatis. Secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restituti. Datum Albae Juliae die ultima mensis May, anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo quinto.

[L. S.: SIG(ismundus) D(ei) G(ratia) TRA(nsilvaniae) MOL(daviae)
VAL(achiae) TRAN(salpinae) SAC(ri) ROM(ani) IMP(erii) (princeps,
partium regni Hungariae) DO(minus) SIC(ulorum) COM(es)]

Lecta etc.

Pe verso: Repetitorum Literarum ad expositionem Nicolai Ombozi contra Elizabetam Hesdati relictam Ladislai quondam Kemény in anno 1595 ratione repetitionis certarum literalium instrumentorum praefato Ladislao Kemeny factum donorum Omboziensium concernentium eidem [?] Ladislaum Kemeny penes [?] reversales [?] transpositum expedita.

Kemén Laszlo kötes leuele
Omboz.

Original, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, colecția de documente, nr. inv. 3164, stare de conservare bună.
Hârtie cu filigran, 32,3 x 22,7 cm; cerneală neagră; sigiliu timbrat cu diametrul de 4,7 cm.

TABEL GENEALOGIC

